

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 51/03-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. mája 2003 v konaní o sťažnosti P. P., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. T. Š., K. vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 1623/01 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 1623/01 **p o r u š e n é b o l o.**

2. Okresnému súdu Košice II **p r i k a z u j e,** aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 1623/01 konal bez zbytočných prietáhov.

3. P. P. **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5 000,--Sk (slovom päťtisíc slovenských korún), ktoré je mu Okresný súd Košice II povinný zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. P. P. p r i z n á v a náhradu trov konania vo výške 4 400,--Sk (slovom štyritisícštyristo slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II p o v i n n ý uhradiť na bankový účet advokáta JUDr. T. Š., K., do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. februára 2003 doručená sťažnosť P. P., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. T. Š., so sídlom A. k., K. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 1623/01. Na základe výzvy ústavného súdu sťažovateľ doplnil svoju sťažnosť. Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval 19. marca 2003 a prijal ju na ďalšie konanie.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ v predmetnej veci 26. júna 2000 podal okresnému súdu žalobu proti žalovanej T. J., bytom K. o zaplatenie 984,-- Sk s príslušenstvom. Následne sťažovateľ na výzvu okresného súdu 18. mája 2001 uhradil súdny poplatok a doplnil žalobu 31. augusta 2001 a 14. septembra 2001. Keďže okresný súd nekonal, sťažovateľ podal 17. septembra 2002 sťažnosť na prieťahy v konaní podľa § 17 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, o štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“). Predseda okresného súdu v liste sp. zn. Spr. 23108/02 z 23. septembra 2002 kvalifikoval túto sťažnosť sťažovateľa ako dôvodnú a konštatoval, že vo veci vznikol od 28. decembra 2001 prieťah v konaní, za ktorý sa ospravedlnil.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd požiadal okresný súd o vyjadrenie k sťažnosti, k jej prijatiu, ako aj k tomu, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Na výzvu ústavného súdu uviedol predseda okresného súdu vo svojom stanovisku z 10. apríla 2003 nasledovné:

„Podaním doručeným tunajšiemu súdu dňa 7. 4. 2003, ma žiadate o vyjadrenie sa k sťažnosti P. P. vo veci vedenej na tunajšom súde pod sp. zn. 14 C 1623/01.

Po oboznámení sa s predloženou sťažnosťou, doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky dňa 17. 2. 2003, ako aj s napadnutým spisom tunajšieho súdu, v ktorom sa namietajú prieťahy v konaní, Vám dávam nasledujúce vyjadrenie:

Žalobu o zaplatenie 984,--Sk podal sťažovateľ na tunajšom súde dňa 27. 6. 2000, avšak nesplnil si svoju poplatkovú povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona o súdnych poplatkoch a tento poplatok zaplatil až na výzvu súdu dňa 18. 5. 2001. Keďže petit žalobného návrhu nebol v časti príslušenstva bližšie špecifikovaný, bol sťažovateľ následne vyzvaný na odstránenie tejto vady návrhu. Urobil tak písomnými podaniami zo dňa 31. 8. 2001 a 14. 9. 2001.

Na základe uvedeného bol spis dňa 18. 12. 2001 prevedený z registra Ro do registra C a pridelený do súdneho oddelenia JUDr. M. P..

Konajúca sudkyňa dňa 11. 10. 2002 zaslala návrh na vyjadrenie žalovanej strane a jej vyjadrenie dňa 13. 11. 2002 doručila žalobcovi (sťažovateľovi).

Je pravdou, že konajúcou sudkyňou bol úkon vo veci vykonaný takmer po desiatich mesiacoch od pridelenia veci do jej súdneho oddelenia, tento stav bol však zapríčinený objektívnymi okolnosťami, a to jednak jej dlhodobou práceneschopnosťou v uvedenom období (v mesiaci február 9 dní, v marci 7 dní, v júli 23 dní, od 16. 8. do 31. 10 nepretržite 55 dní a od 16. 12. 2002 do súčasnosti nepretržite), pričom vzhľadom na prevádzkové možnosti tunajšieho súdu, kedy v každom zo súdnych oddelení sudcov rozhodujúcich na občianskoprávnom úseku je priemerne viac ako 650 nevybavených vecí, nebolo a nie je možné prideliť uvedenú vec inému sudcovi, ako aj veľkým množstvom nevybavených vecí v súdnom oddelení vo veci konajúcej sudkyne, ktorých je 637, z toho je 260 starších ako dva roky a 257 vecí starších ako rok.

Pokiaľ ide o posúdenie právnej a skutkovej zložitosti predmetnej veci, k tomuto nie je možné na základe podanej žaloby sa vyjadriť. Táto totiž neobsahuje žiadnu právnu kvalifikáciu, teda nie je jasné, z akého právneho dôvodu sa sťažovateľ svojho nároku

domáha. V podanej žalobe neuvádza ani žiadne dôkazy, ktoré je potrebné vykonať pre preukázanie opodstatnenosti nim uplatneného nároku a do spisu nepredložil dokonca ani listinné doklady osvedčujúce aktívnu a pasívnu legitimáciu účastníkov daného sporu (v žalobe uvádzané úradné povolenie, doklad o vlastníctve predmetného motorového vozidla).

Vzhľadom na všetky vyššie uvádzané skutočnosti mám za to, že dĺžka predmetného konania je zapríčinená predovšetkým samotným sťažovateľom, ktorý nezaplatil súdny poplatok spolu s podaním návrhu a dvakrát dopĺňal, resp. menil pôvodný petit žaloby.

Zo strany tunajšieho súdu z vyššie uvedených objektívnych dôvodov nebolo možné konať vo veci v lehotách pre sťažovateľa priaznivejších.

Zároveň Vám oznamujem, že netrvám na tom, aby ústavný súd konal o veci samej na ústnom pojednávaní a súhlasím s upustením od neho.“

Sťažovateľ taktiež netrval na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Ústavný súd sa oboznámil so súdnym spisom sp. zn. 14 C 1623/01 a zistil z neho tie isté faktické skutočnosti, ktoré uvádza vo svojom stanovisku predseda okresného súdu.

II.

Sťažovateľ sa vo svojej sťažnosti domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a priznania primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 5 000,- -Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ (II. ÚS 61/98), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným ... rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 26/95). K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria súd považuje aj povahu prejednávanej veci.

Preskúmaním doterajšieho konania pred okresným súdom zistil ústavný súd tieto skutočnosti:

1. Pokiaľ ide o právnu zložitosť veci, ústavný súd považuje žalobu o zaplatenie dlhu v predmetnej veci za štandardnú súčasť prvostupňovej agendy okresných súdov, a preto ju nepovažuje za právne zložitú. Pokiaľ ide o faktickú zložitosť veci, ústavný súd sa čiastočne stotožňuje so stanoviskom predsedu okresného súdu, že preukazovanie skutočností, o ktoré sa v predmetnej žalobe opiera sťažovateľ (žalobca), počas dokazovania, vzhľadom na jej obsah, môže byť časovo náročné. Ide ale však o predpoklad, ktorý nevyplýval z doterajšieho priebehu konania, keďže k samotnému dokazovaniu ešte ani nedošlo.

2. Ďalším kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v konaní sp. zn. 14 C 1623/01, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Zo spisu i z vyjadrenia predsedu okresného súdu vyplýva, že sťažovateľ v prvej fáze konania čiastočne ovplyvnil jeho dĺžku tým, že ho okresný súd musel vyzvať na zaplatenie súdneho poplatku a doplnenie žaloby. Na tieto výzvy sťažovateľ reagoval a nedostatky postupne odstránil 18. mája 2001, 31. augusta 2001 a 14. septembra 2001. V ďalšom priebehu súdneho konania správanie sťažovateľa nemalo negatívny vplyv na dĺžku konania, naopak podaním sťažnosti podľa zákona o štátnej správe súdov sa aktívne usiloval o urýchlenie jeho priebehu.

3. Tretím kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom v onačenom súdnom konaní, bol postup samotného okresného súdu.

Ústavný súd zistil, že v čase od odstránenia nedostatkov žaloby a po pridelení veci do súdneho oddelenia JUDr. M. P. (18. decembra 2001) vykonala konajúca sudkyňa prvý procesný úkon až po uplynutí takmer 10 mesiacov (11. októbra 2002), keď zaslala žalobu na vyjadrenie žalovanej strane. Tento fakt akceptuje vo svojom stanovisku aj predseda okresného súdu a odôvodňuje ho objektívnymi okolnosťami (dlhodobá práceneschopnosť konajúcej sudkyne, vysoký počet nevybavených vecí v jej súdnom oddelení i na samotnom súde). Na druhej strane v odpovedi na sťažnosť sťažovateľa podľa zákona o štátnej správe súdov z 23. septembra 2002 predseda okresného súdu konštatuje, že sťažnosť je dôvodná, a za prietáh sa sťažovateľovi ospravedlňuje. Zo spisu ale vyplýva, že zo strany okresného súdu nebolo odvtedy vykonané žiadne opatrenie, ktoré by smerovalo k urýchleniu súdneho konania v predmetnej veci. Napriek nutnosti doplniť podanie okresný súd neurobil žiaden úkon vo veci samej, ktorý by smeroval k odstráneniu právnej neistoty z (predloženého súdneho spisu vyplynulo, že vo veci samej nebolo nariadené žiadne pojednávanie vo veci samej). Vzhľadom na predmet konania, zložitost' veci a aj vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd uzavrel, že obdobie nečinnosti okresného súdu od 28. decembra 2001 do súčasnosti je obdobím, ktoré možno označiť za zbytočné prietahy v konaní, ktorým došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

1. Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle § 56 ods. 3 zákona Národnej rady

Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prikázal okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 14 C 1623/01 konal bez zbytočných priet'ahov.

2. Keďže ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 1623/01 došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia podľa čl. 127 ods. 3 ústavy.

Hoci ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom súdnom konaní konal bez zbytočných priet'ahov, je toho názoru, že porušenie základného práva s'ťažovateľa upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto právomoci. V dôsledku toho považoval preto za potrebné rozhodnúť aj o náhrade nemajetkovej ujmy, ktorá s'ťažovateľovi v dôsledku toho vznikla, a to priznaním primeraného finančného zadosťučinenia.

S'ťažovateľ vo svojej s'ťažnosti žiadal priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 5 000,-Sk. Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadi úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu poznačenú zbytočnými priet'ahmi vo veci vedenej pod sp. zn. 14 C 1623/01 a berúc do úvahy, že s'ťažovateľ v období, ktoré ústavný súd považuje za obdobie, keď došlo k zbytočným priet'ahom, túto dĺžku svojim konaním nespôsobil, a zohľadňujúc tiež konkrétne okolnosti prípadu, ústavný súd rozhodol, že sumu 5 000,- -Sk možno považovať za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

3. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastupovania pred ústavným súdom advokátom JUDr. T. Š., ktorý ich vyčíslil sumou 4 400,-Sk (slovom štyritisícštyristo slovenských korún) za jeden úkon právnej pomoci (určenej ako jedna tretina z výpočtového základu, t. j. jedna tretina z nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2002 vo výške 12 811,- -Sk podľa § 13 ods. 8 v nadväznosti na § 1 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb).

Náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. T. Š. do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia podľa § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. mája 2003